

ODMEVI NA DOGODKE

ITN. – MLADINSKI FESTIVAL ANGAŽIRANEGA PISANJA

Že kar nekaj časa je tlela ideja, da bi pripravili literarni festival, na katerem bi se srečevali avtorji, mladi bralci in bralke. Izkušnja z bralnim klubom fejsbukerji je pokazala, da potrebujejo svoj prostor za druženje v prostem času, mesto, kjer si izmenjajo mnenja, izkušnje in namige za branje. Dokončna odločitev pa je padla po obisku lanskega londonskega festivala YALC, ki je julija potekal v okviru konvencije ComicCon v Olympii, prizorišču londonskega knjižnega sejma. Očarali so me mladi, ki so vse dneve preživel na pogovorih s smetano angleških pisateljev, sodelovali v tematsko zasnovanih debatah, delavnicah, kupovali knjige, se o njih goreče pogovarjali in potrpežljivo čakali na podpis svojega najljubšega avtorja. Nekateri sem po treh dneh poznala na videz, že malo vedela, kaj najraje berejo. Prireditev, ki se je letos udeležilo 40.000 (!!!) obiskovalcev, je za vse, ki se na kakršenkoli način ukvarjamo s knjigo, izjemno navdihujoča. Angleška pisateljica Malorie Blackman, ki si je to dogajanje zamislila, je razumela potrebo strastnih bralcev, da imajo svoj prostor za druženje s somišljeniki in za srečanja s svojimi vzorniki.

In smo ga naredili tudi mi. Prvi mladinski festival angažiranega pisanja Itn., ki je nastal s skromnimi sredstvi in velikim navdušenjem festivalske ekipe, vseh sodelujočih avtorjev in založb, je potekal v Ljubljani, v Vodnikovi domačiji Šiška in Kinu Šiška 21. in 22. aprila 2017. V koprodukciji Vodnikove domačije in Mladinske knjige ter številnih sodelujočih ustanov, založb in društev je nastal program, ki nagovarja zahtevne bralce, spodbuja k premišljevanju sveta in lastnemu angažmaju.

Zanimali so nas avtorji, ki jim ni vseeno, kam gre svet in mi z njim, in se ne zadovoljijo s površnimi vsebinami, imajo kaj sporočiti in to sporočajo tako, da nas navdihujejo. Na prvem festivalu smo dali besedo predvsem slovenskim avtorjem, predstavljali smo večinoma knjižne novosti. Želeli smo, da festival vzpostavlja prostor razprav in izražanja mnenj, kjer imajo ob povabljenih avtorjih in izhodiščnih temah glavno besedo mladi. Da bi festival mladi res sprejeli za svojega, smo nanj povabili tudi mlade ustvarjalce, ves čas festivala so bili z nami prostovoljci. V hiši je potekala stripovska delavnica, v njej je delovala festivalska knjigarna, kjer so založniki svoje knjige ponudili po dostopnejših cenah.

Prvi festivalski dan se je osredotočil predvsem na mnenja in ustvarjalnost mladih. Člani bralnega kluba fejsbukerji so s Savino Zwitter soočili svoje poglede na obvezno, šolsko branje in poskušali ugotoviti, zakaj imajo dijaki tak odpor do obveznega čtiva. V živahno debato so se vključili tudi dijaki z različnih srednjih šol, ki so se dogodka udeležili v lepem številu. Na popoldanskem programu sta

bili dve predstavi, ki so ju pripravili mladi: šolska impro liga je improvizirala na temo knjige (kako z njo spremeniti svet tukaj in zdaj) ter plesno-literarni večer z literarnim klubom L'Étažer z Gimnazije Vič. Prav ta dogodek je bil vrhunec prvega festivalskega dne – dijaki so se predstavili z izvrstno predstavo, na kateri so se zvrstili štirje dijaki in ena dijakinja. Vsi so se izkazali kot nadarjeni pesniki in interpreti svoje poezije, plesni nastop Tare Farbežar ob njeni poeziji pa je pošteno zarezal v prisotne. Da nam res ni vseeno, kam gre ta svet, je pokazala udeležba na debati z Mihom Blažičem – N'tokom ob njegovi knjigi *Samoumevni svet* in živahna razprava med avtorjem in mladimi, ki so ga prišli poslušat. Prvi festivalski dan se je zaključil s filozofskim razmišljanjem Boštjana Narata o pavšalni rabi besed.

Drugi festivalski dan smo bili prijetno presenečeni, ko so se pred Vodnikovo domačijo na zgodnje soboto jutro začeli v velikem številu zbirati obiskovalci in obiskovalke, ki so se prišli na pogovor o odgovornosti avtorja do bralca. Na sporedu je bila živahna in iskriha debata treh avtorjev, ki so vsak po svoje prispevali k ozaveščanju bralcev o pomembnih temah. Žiga X Gombač, Boštjan Videmšek in Janja Vidmar so govorili o tem, kako se kot avtorji lotevajo snovi, o katerih pišejo, o njihovi odgovornosti in tudi o tem, kam nese ta svet. Naslednji pogovor je tekел o knjigi *Lastno življenje* in predvsem o Zofki Kvedrovi, markantni in spregledani ženski, o kateri sta razmišljali avtorici knjige Manca G. Renko in ilustratorica Samira Kentrić z voditeljico pogovora Mojco Pišek. Popoldne smo začeli s poezijo, ampak ne tisto, ki običajno stoji sama zase. Govora je bilo o raperski poeziji in o tem, ali to sploh je poezija. Ob izidu knjige *Ti si čist normalen* so se o svojem ustvarjanju razgovorili raperji Doša, Nikolovski in Valterap, med pogovorom z moderatorjem Aljošo Harlamovim pa se je izkazalo, da je pisanje raperske poezije vse prej kot zgolj intuitivno delo. Marsikatera iskriha misel je padla tudi iz občinstva in definitivno je bil to dogodek, na katerem je bilo največ smeha. Dobre volje ni manjkalo niti na debati o tem, kako avtorji berejo in pišejo za mladino oziroma ali to s ploh počnejo. Z vprašanji je pisatelj Boštjana Gorenca – Pižamo in Gorana Vojnovića in pisateljica Janja Vidmar ter Neli K. Filipić izivala Irena Duša – prav vsi so trdili, da o naslovniku ob pisanju ne razmišljajo, pa tudi, da mladi ne potrebujejo kategorizacije literature v »mladinsko« in »odraslo«, čemur so pritrdili tudi bralci iz občinstva, ki so se v debato aktivno vključevali.

Po debatnih dogodkih je nastopil čas za dva umetniška dogodka, ki sta zaključila festival. Prvi je bila pripovedovalska predstava *Rdeča Rosa*, ki je nastala po romanu v stripu o Rosi Luxemburg. Na odru nabito polne dvorane je združila pripovedovalko Špelo Frlic, glasbenika Draga Ivanušo in animatorja Jureta Lavrina. S prepletom govorjene besede, glasbe in animacije in seveda z intrigantno snovjo predstava odpira čisto novo polje pripovedovanja. Obiskovalci so dvorano zapustili očarani in z močnimi vtisi. Pravzaprav je bilo kar težko preklopiti na čisto drug svet, kjer si enakovredno mesto delita beseda in glasba. Iz Vodnikove domačije smo se premaknili v Kino Šiška in dvorano Komuna, ki je bila nabito polna. Pod odrom je bila generacijsko pisana množica, ki je z navdušenjem spremljala nastope raperjev, katerih pesmi so objavljene v raperski pesmarici *Ti si čist normalen*. En komad z glasbo, ena capella, deset izvajalcev in izjemno vzdušje pod odrom so prinesli umetniško poln večer, ki ne pušča dvoma: rap JE poezija.

Festivalska ekipa je bila izjemno zadovoljna. Dosegli smo večino ciljev: pripravili kakovostne dogodke, ki obiskovalcev ne podcenjujejo, dali knjigi prvo mesto, ustvarili vzdušje, v katerem se krešejo mnenja in ideje, predstavili ustvarjalnost

mladih, ponudili smo umetniško močne dogodke, povezane z literaturo, in poskrbeli za dober obisk. Izkazalo se je, da je za to zadnje treba ubrati čisto druge poti kot običajno, govoriti drug jezik in zahvaljujoč mladim članom ekipe, nam je to uspelo. Pred festivalom in med njim je dogajanje beležila Facebook stran Itn. in nagovarjala »prijatelje« z najrazličnejšimi vsebinami – kdor je bil z njo povezan, se je moral nalesti navdušenja in entuziazma festivalske ekipe (vabljeni, da postanete naši prijatelji!), kar se je seveda pokazalo pri obisku. V zgolj treh tednih nam je uspelo pritegniti občinstvo, ki se je sicer na dogodkih izmenjevalo, a med njim je bilo tudi nekaj obrazov, ki so si ogledali večino programa. V prihodnosti nas seveda čaka še in še dela. Vemo, da se festival ne bo razvijal le v smer že napisanega, temveč tudi v iskanje načinov za smiselno podporo in spodbudo mladim pri pisanju in pisnem izražanju in vsi skupaj se strinjamo: le tako naprej! Itn. št. 2 zagotovo bo. Kot kaže z novimi vsebinami, takimi, ki bodo postale stalnica, mednarodno udeležbo in raznolikimi partnerji pri programu. Zaključujem z enim od vodil festivala: »Nakazali smo smer: vsak dan znova branje, razmišljanje, sodelovanje, razpravljanje, delovanje. Prihodnost bo takšna, kot si jo bomo naredili.«

Alenka Veler